

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ի Ր Ե Փ Ի Ր

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԵՕՓԵՅԻՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԸՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Տարեկան գին կանխիկ զուգուշ 100 :

Այս Լրագիրը ամեն երկուշաբթի օրերը կը հրատարակուի :

Պօղոսէն դուրս գացած Լրագիրներուն փոխարին ծախքը անոնցին ջրայ է :

Իր շաբթի համար չուր մը հրատարակեց ու քոյրը դիտի ջնարկ սոցին 40 փարոյ :

Նորաստից գրող ծանուցումը ձրի է :

Դուրսէն եկած նամակներուն փոխարին ծախքը իրիցըց դիտի ջնարկէ :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՆԵՐՓԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՕԼԻՍ 22 ՄԱՅԻՍ

Մայիսի 10ին հրատարակուած կայսերական հրովարտական յետագայ պաշտօնակալայ փոփոխութիւնները եղան :

Պրուսայու տուժարակալ (տէֆֆերտար) մեծարգոյ Սուլթանաբադէ ֆէնտին Պաղտատու տուժարակալ անուանեցաւ :

Սեծարգոյ հաճի Բեշաֆէ ֆէնտին Նէմէն գաւառի բարձրադաստիւ կուսակալին կողմէն բարձրագոյն դրան գործակալ (բարու քեմալեասի) եղաւ :

Սեծարգոյ Բեշաֆէ ֆէնտին Նէմէն գաւառի բարձրադաստիւ կուսակալին կողմէն բարձրագոյն դրան գործակալ անուանեցաւ :

Սեծարգոյ Բեշաֆէ ֆէնտին Նէմէն գաւառի բարձրադաստիւ կուսակալին կողմէն բարձրագոյն դրան գործակալ անուանեցաւ :

Սեծարգոյ Բեշաֆէ ֆէնտին Նէմէն գաւառի բարձրադաստիւ կուսակալին կողմէն բարձրագոյն դրան գործակալ անուանեցաւ :

Սեծարգոյ Բեշաֆէ ֆէնտին Նէմէն գաւառի բարձրադաստիւ կուսակալին կողմէն բարձրագոյն դրան գործակալ անուանեցաւ :

Սեծարգոյ Բեշաֆէ ֆէնտին Նէմէն գաւառի բարձրադաստիւ կուսակալին կողմէն բարձրագոյն դրան գործակալ անուանեցաւ :

Սեծարգոյ Բեշաֆէ ֆէնտին Նէմէն գաւառի բարձրադաստիւ կուսակալին կողմէն բարձրագոյն դրան գործակալ անուանեցաւ :

Սեծարգոյ Բեշաֆէ ֆէնտին Նէմէն գաւառի բարձրադաստիւ կուսակալին կողմէն բարձրագոյն դրան գործակալ անուանեցաւ :

Սեծարգոյ Բեշաֆէ ֆէնտին Նէմէն գաւառի բարձրադաստիւ կուսակալին կողմէն բարձրագոյն դրան գործակալ անուանեցաւ :

Սեծարգոյ Բեշաֆէ ֆէնտին Նէմէն գաւառի բարձրադաստիւ կուսակալին կողմէն բարձրագոյն դրան գործակալ անուանեցաւ :

Սեծարգոյ Բեշաֆէ ֆէնտին Նէմէն գաւառի բարձրադաստիւ կուսակալին կողմէն բարձրագոյն դրան գործակալ անուանեցաւ :

Սեծարգոյ Բեշաֆէ ֆէնտին Նէմէն գաւառի բարձրադաստիւ կուսակալին կողմէն բարձրագոյն դրան գործակալ անուանեցաւ :

Սեծարգոյ Բեշաֆէ ֆէնտին Նէմէն գաւառի բարձրադաստիւ կուսակալին կողմէն բարձրագոյն դրան գործակալ անուանեցաւ :

Սեծարգոյ Բեշաֆէ ֆէնտին Նէմէն գաւառի բարձրադաստիւ կուսակալին կողմէն բարձրագոյն դրան գործակալ անուանեցաւ :

Սեծարգոյ Բեշաֆէ ֆէնտին Նէմէն գաւառի բարձրադաստիւ կուսակալին կողմէն բարձրագոյն դրան գործակալ անուանեցաւ :

Սեծարգոյ Բեշաֆէ ֆէնտին Նէմէն գաւառի բարձրադաստիւ կուսակալին կողմէն բարձրագոյն դրան գործակալ անուանեցաւ :

Սեծարգոյ Բեշաֆէ ֆէնտին Նէմէն գաւառի բարձրադաստիւ կուսակալին կողմէն բարձրագոյն դրան գործակալ անուանեցաւ :

Սեծարգոյ Բեշաֆէ ֆէնտին Նէմէն գաւառի բարձրադաստիւ կուսակալին կողմէն բարձրագոյն դրան գործակալ անուանեցաւ :

Սեծարգոյ Բեշաֆէ ֆէնտին Նէմէն գաւառի բարձրադաստիւ կուսակալին կողմէն բարձրագոյն դրան գործակալ անուանեցաւ :

Սեծարգոյ Բեշաֆէ ֆէնտին Նէմէն գաւառի բարձրադաստիւ կուսակալին կողմէն բարձրագոյն դրան գործակալ անուանեցաւ :

ըրաւ . ասոր կրած արդար պատիժը՝ այն կարծեօք եղողներ կան նէ անոնց կարծիքն ալ կը բռնէ :

— « Բարա միւսքէն վրայ Բըղ տէրվէնտի ըսված տեղը խել մը աւաղակ, մայիսի 4ին, Պօլիսէն Գամասկու երթալու փօրայի վրայ կը յարձակին . պահապանները կը ցրուեն . եղած ստակը կ'առնեն . կ'ըսուի թէ մէկ քանի հոգի ալ սպաններ են : Բայց այս վերջին պարագայիս վրայ տակաւին ըստայդ լուր մը առնուած չէ :

— Սայիսի 14ին, Ինիմիտի մեր յարգի թղթաւ կիցը այս լուրս կուտայ :

« Եղած օրուան նամակին մէջ իմաց տուինք ինչ քիչքիւքիւ մօտը Բօսթան կողարտներին : Այսօր, մայիսի 14, կը ծանուցանեմ . երբոր տեղեւոյս կաւաւարիչ մեծապատիւ (Օման փաշայի իմացաւ, ինքնին բաղմունթիով ետեւէ ինկալով այն կողմերը պաշարել տուաւ, ողորմութեամբ աստուծոյ աստեղ մէկ կը ողջ և մէկն ալ վերադարձաւ և երկու օր ետք իր վերջին մեռած էր . ողջը ձեռք անցաւ և այսօր Ինիմիտ բերին . ես ալ ակնատես եղայ : Երբեք ձեռք բեռ ստակ առաջէն, ինքն ալ ետեւէն ձեռքերը և սորերը կապած : Թէ որ գողերը հարցնէր նէ՝ աղագաւ յայն են հեղինակը . այս բռնուկողը Ինիմիտ Իրիսի անուն աւաղակն է : Սայիս 13ին լուր առինք թէ այս մարդոց նաւը չողէնաւ և բռնեք ու թը մարդով Պօլիս բերեր է : Գողերուն վեցը տակաւին ձեռք չինկան . անոնք ալ այս օրերս ձեռք կ'ինան . և Լստուծով անոր ալ լուրը կուտամ :

« Ես աւաղակներուն ձեռք ինկալ մեղի մեծ ուրախութիւն եղաւ . որովհետեւ ասից առաջ երեք անգամ ալ փօրան դարնողները ստոնք են եղեր . ինչպէս որ այս ձեռք ինկող Ինիմիտ Իրիսի դօն տեղին Ի տեղը կը պատուէ :

— Ինիմիտի մայիս 14 գրուած նամակ մը կը ծանուցանէ որ՝ մայիսի մէկին սիրած անձրեւը մինչեւ 14ը շարունակեք է . բայց 13ին սաստիկ ըլլալով Ինիմիտու արեւմտեան կողմը ալ քիչքիւքիւ ըստած ձորը շատ առատացեր, և ջուկտ մը գոմէշ մինչեւ ծովը քշեր է . նոյնպէս մէկ տաճիկ երկրագործ մըն ալ : Տաճիկն ալ խեղդուեր է . գոմէշներն ալ թէպէտ կրնան լողալ, բայց խեղդուելէն չեն կարողացեր ազատելու . յայտնի է որ վերէն կ'եկած անձրեւին սաստիկութիւնը անասունները չըւարեցուցած պիտի ըլլայ :

— Պօնա առ այժմ խաղաղութիւնը գտածի պէս է : Ինչպէս որ անցած շաբթու ըսինք, Պուլէ չայի և Իրլանդի ասպտամբ փաշաները գործեր նուն յաջողութեան յոյսերնին կարելով Սուլթի երկիրը սպաւինելու, և անկէջ բարեգութ ինքնակալէն ներքով ինքերը համար Սուլթի կառավարութեան թոյլտուութիւն ուզած էին : Սուլթի կառավարութիւնը ասոնք ընդունեց . ասոնց հետ շատ մըն ալ Պօնաք պէյեր անցան հոն . և առանց ժամանակ անցընելու մարդ խրկեցին մեծազոր տէրութեան բարձրագոյն դռնէն հրաման ուղերու որ Կոստանդնուպոլիս գան, և իրենց բռնած ճամբաներուն պատճառը անձամբ իմացունեն հոն, և իրենք զիրենք տէրութեան խոհեմ և արդարադատ վճռոյն և որոշմանը յանձնեն :

Եւ Բատիշ տակաւին Պիհաջ բերդն է . հէտը երեք հարիւր հոգիով : Բարձրադաստիւ Սուլթի փաշային միայն գալուն լուրը ասպտամբներուն սիրտը ահով դողմէցուց : Հարկայ այս սոսկումին վրայ Եւ Բատիշն քիչուր խուժեղ չի կրնար երկար ատեն քովը կենալ և ասպտամբութիւնը ա-

ռաջ տանիլ . թէ որ կայսերական գլխութեանն աւաղակներով հնազանդութեան տակ չի մոնեն նէ՝ հարկաւ պիտի ցրուին . և յրուելէն ետքն ալ իրենց արժանի գտնուած պատիժէն ազատունին շատ դժուար է :

Եւ Գիէն բաղմունթի զօրք հասնելու վրայ են Պօնա : Ասոնք ասպտամբութիւնը դադարեցընելու և հանդարտեցընելու համար պէտք պիտի չըւան . որովհետեւ արդէն կրնայ կատարելագոյն հանդարտած սեպուիլ . բայց ասոնց ներկայութիւնը հարկաւոր է կայսերական նոր բարեկարգութեան (Թանդիմաթի) կանոնները հոն մտցընելու համար :

Ինչոր առնալու տուինք հանգարտ է . Բարա տաղի առնալու տուինք ալ Հերսէկի գաւառը յարձակելէն և աւաղակութիւն և սպանութիւններ ընելէն դադարած են, որ քիչ մը առաջ կ'ընէին :

ԵՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԱՅՂԱՆ : Եւ Գիէն քաղաքին կամուրջը փլուզելով շատ մը զինուորներուն ջուրը թափելը, և ոմանց խեղդուելն ու ոմանց ազատիլը առջի շաբթուին հրատարակուած թերթերուն մէջը պատմեցինք : Ասոր պատմութիւնը Պարիզու օրէնսդրաց ժողովոյն մէջ ըլլալէն օր մը ետքը քանի մը հոգի առաւ ջարկեցին որ՝ մեռնողներուն այրի կնիկներուն և որք աղջը, և անոնց որ կենդանի մնացած են, բայց վրանին կամուրջին սակաւած կողմերէն բան ինկալով վերադարձուած են, աղագային սնուակէն 200,000 ֆուանք բաժնուի : Հիմակուան գանձին վեճակը այդ առատաձեռնութեանը չինքերը ըսելով առաջարկութիւնը մերժուեցաւ :

Բայց ապրիլ 25ին նոյն օրէնսդրաց ժողովը Պ. Կաթ պատգամաւորին առաջարկութիւնը միաբան և սիրով ընդունելով վճռեց, որ աղագային սնուակէն այն խեղձերուն 150,000 ֆուանք բաժնուի :

Երկու երեք օր մը ետքը հասարակագետութեան անհաճ Լուի Նաբոլէոն անձամբ Եւ Գիէն գլխաց և սուրբ Յովհաննու անուամբ շինուած հիւանդանոցը այցելութիւն ըրաւ, որ վստահէն ազատուած վերադարձուած հիւանդները հոն են : Սէկը տեսաւ, որուն ձեռքը դաստակէն (պիւլէկէն) վրթած էր : Երկու հարիւր ֆուանք պարգեւ տուաւ . մէկ ուրիշ տան և ուրիշ տարեկան կոյր պատանի մը իրեն մասնաւոր խնամք և հովանաւորութեան տակ առաւ, շատ մը զինուորներ զինուորական ծառայութեան տակ առաւ, շատ մը զինուորներ զինուորական ծառայութեան տակ առաւ գրեց . Ֆօռմէլ անուն կոչակարի մը, որ ջուրն ինկած զինուոր մը խեղդուելէն ազատեք էր, հարիւր ֆուանքնոց գրամաթուղթ մը պարգեւ տուաւ :

Եւ Գիէն սուրբ Երկուցորդի անուամբ կոչուած զինուորական ձմերուկ քանց : և զինուորներուն առաջը մէկ զօրապետի մը և մէկ վերաբուժի մը և քառասունէրեքու զօրավարի մը և ասպտակիող (չարքաճը) գունդի զօրավարի մը պատուոյ նշաններ, և ուրիշ շատ զինուորներու ալ պատուադրամներ (միտայ) տուաւ . որ ջուրն ինկողները հանելու գացեր աշխատեք էին : Սէկ տուաւ մը գնաց վերադարձաւ զինուոր մը տեսնելու համար : Ուրիշ քանի մը զինուորական տեղեր ալ գնաց, և այս վստահաւոր գիտութեամբ մէջ պատուոյ արժանի գտնուածներուն պատուոյ նշան և պարգեւներ չընորհեց : Ուր որ կ'երթար, ճամբուն երկու կողմը զինուորներ և հասարակ ժողովուրդ կեցած, Կեցի Եւ Գիէն . Կեցի նախագահը կը պուրային : Եւ Գիէն գաւ-

ցածին յարմար օրը իրիկուան դէմ Փարիզ դարձաւ :
Համայնութի կոմիտէն կողմէն ալ Միտէրի կամուր-
ջէն ստիպած ազատաձնեցողուն և այլի և որք մընա-
ցողներուն բաժնուելու համար 1000 ֆուանդ խոր-
հուեցաւ : Համայնութի կոմիտէն 1830 ին թագաւորու-
թենէ վար ձգուած կարողութիւն յարմար է :

— Պ. Իօսֆէն Սիւրին ազգային օրէնսդրաց ժո-
ղովցն անդամ ընտրուելը որ անցած շաբթու պատ-
մեցինք, մեծ տարակուսանաց մէջ ձգեց կառավա-
րութե և կարգի կուսակիցները : Երկր Պ. Ի. Եր-
բէն մէկը ընտրեց էին . որուն վարուցը և բարու-
ցը վրայ, և ընտրուելէն առաջ ըրած գործերուն
վրայ գէշ խօսող մարդ մըն ալ չի կար . ամէն ատեն
աղէկ կողմին յաղթող հանդիսանալուն և առաջ
երթալուն ջանացող մարդ մը տեսնուած էր . ա-
նանկ որ շատ մը մարդիկ իրենց կողմէն Պ. Իոսա-
անուն երեւելի անձը ընտրեցին ալ նէ, որ այս ալ
չափաւորականաց կողմէն էր, ընտրողներուն քու-
էն երկուքի բաժնուելով չի տկարանալու և ընկե-
րականներուն կողմը չի զօրանալու համար յայտա-
բարութի հանած էր զինքը ընտրողներուն, որ ին-
քը իր յօժար կամուր ժողովական ըլլալէն կը հրա-
ժարի, և կ'աղաչէ որ իրեն համար քուէ տալու
մարդիկն ալ Պ. Ի. Երբէնին համար քուէ տան : Ե-
սա առ ամենայնիւ չափաւորականաց կողմի քուէն
քիչ ելաւ : Պ. Իօսֆէն Սիւրին 8000 ի չափ քուէ աւե-
լի վաստակած ըլլալով ընտրութիւնը վաւերացաւ :

Եսա ըստ փարիզու մէջ լուսեցաւ նէ՝ դրա-
մասեղանի փոխանակութեան (բամբուլի) գինը
վար ինքաւ, որ միայն վտանգաւոր դիպուած մը
կուահած ատենին կ'ընեն : Փոխանակութեան վար
ինչնալը քիչ մը ինկիլթէնուայի դրամասեղանին ալ
աղբեց . կ'երեւել որ Էստրիայի ալ աղբած պիտի
ըլլայ . որովհետեւ այս շաբթու անցած շաբթու
նէ, և անցած շաբթու ալ առջի շաբթուներէ վար
է ֆլորին :

Չափաւորականաց կողմին ուժը կտրեւոր՝ չա-
փաւորականները գլխաւորապէս երկու ճամբայ մը
տածեցին : Յայտնի է որ՝ Պաւսայի մէջ այլ և
այլ կարծեաց կուսակիցներուն կարծիքները օրա-
գիրբու միջոցաւ կը հասկըցունին . և ամէն մէկ օ-
րագիր իրեն և իր կողման կարծիքը՝ ամէն կարելի
կերպով հաստատելու և իր կարգացողներուն հա-
մագելու կը ջանայ :

Բժնաբիւրո-փոխի օրագիրը կը կարծէ թէ աղէկ
կ'ըլլայ որ հասարակապետութեան նախագահին իշ-
խանութեան ժամանակը, որ սահմանադրական կա-
նանաց վճռովը չորս տարի պիտի քէ, և 1852 ին
պիտի լըմնայ, երկընայ . տասնամեայ ըլլայ . ձեռ-
քի տրուած իշխանութիւնն ալ քիչ մը առաջնէն
աւելի ընդարձակ ըլլայ : Եւ ասիկայ ընկերական
ները զայելու մէկ հատիկ աղբու միջոց մը ըլլա-
լուն վրայ երկար կը խօսի և քիչ շատ զօրաւոր հա-
ւանական փաստերով կը հաստատէ : Բայց Բժնա-
բիւրո-փոխի օրագիրը որ ընկերականներուն կողմն է՝ կ'ըսէ .
կ'ուզեն նէ թող անանկ ընեն, քննա չունին : Եւ ի-
նկիլթը աղբովին ֆաւստը թագաւոր ընտրեցին
նէ՝ պայմանը անանկ էր և անանկ երգում ալ ը-
րին որ մինչեւ իր մահը թագաւորէ, և անկեց
ետը աղան իր տեղը անցին : Բայց տասն և ութը
տարի միայն թագաւորեց . պայման, երգում, ա-
մէնն ալ մէկ դի մնաց : Սենք սահմանադրութիւն
նը գիրտմը կ'ըսէ, թող անոնք նախագահութեան
պաշտօնը տասն տարի ընեն . չորս տարին լըմնցա-
ծին պէս հարկաւ անկիւ կ'ըսէ . չէ նէ քաղաքա-
կան կռիւը այն ատենը կ'ըսէ . սահմանադրական
կանոններուն մէկ նշանակեցէն չէմք անցնիլ : Ու-
րիշ շատերուն ալ՝ Բժնաբիւրո-փոխի բերած պատ-
ճառները անգոր երեւելով՝ պարզապէս հասարա-
կապետութեան հիմնական նախագահին հաճոյա-
նալու համար մտածուած կերպ մը երեւցաւ . կու-
սակից ալ շատ չունեցաւ :

Չափաւորականաց աւելի շատուոր կողմը Իօ-
սֆէն Սիւրին ընտրութեան եղանակին մէջ մէկ թե-
րութիւն մը կը կարծէ, և որովհետեւ սահմանա-
դրութեան կանոններուն մէջ ընտրութեան վրա-
յօք ինչ պայմաններ որոշուած է նէ, թէ ընտրող-
ներուն և թէ ընտրելիներուն վրայ ամէնն ալ պահ-
ուած են այս ընտրութեան մէջ, հարկ կ'ըլլայ ըստ
որ թէ որ թերութիւն մը կայ նէ՝ բուն իսկ սահ-
մանադրութեան կանոններուն մէջ փոխուելու է
այն թերութիւնը, ուստի կ'առաջարկեն որ ընտ-
րութեան կանոններուն վրայօք մէկ քննութիւն մը
ըլլուի . որպէս թէ բարակ մաղէ մը անցնի, պետք
եղած պայմաններ և պարագայներ դրուին մէջը,
և անանկ հրատարակուի : Եսա առաջարկութիւնս
օրէնսդրաց ժողովին ալ եղաւ . և անպատշաճու-
թիւն մը չի տեսնուեցաւ . որովհետեւ ժողովա-

կանք օրէնսդրի են . առաջիկայ դրուած և պակա-
սաւոր ըլլալը փորձով հասկըցուած օրէնք մը կը-
նան վերցընել, և անոր տեղը ուրիշ աւելի յարմար
օրէնք դնել : Ուստի առաջարկութիւնը քննելու
համար յանձնարարական ժողովը մը հաստատուե-
ցաւ . և այն ժողովըն ալ պատշաճ տեսնելէն ետ-
քը ազգային ժողովը հաճութիւն տուաւ մայիսի
10 ին, որ ընտրութեանց վրայ նոր օրէնք մը ըլլայ :

Ի հռնակողմանները, որ օրէնսդրաց ազգային
ժողովին մէջ գտնուած ընկերականները և անոնց
կուսակիցներն են, այս առաջարկութեան վրայօք
քուէ ձգուելու ատենը քուէ տալէն հրաժարե-
ցան : Գրեթէ բոլոր Եւրոպայի օրագիրները Պ.
Իօսֆէն Սիւրին ընտրութեան վրայ խորհրդածու-
թիւն ընելով կասկած կը ցըցընեն, թէ Պաւսա-
յի մէջ մօտեւ մէկ քաղաքական կռիւ մը կ'ըլլայ .
և չափաւորականները ինչպէս որ քուէ ձգելէն ետ
կենալով ընկերականներուն քուէն շատուցին, կա-
ռավարութեան պաշտպան ըլլալէն ալ ետ կենան
նէ՝ ընկերականները կը վատարկին : Եւրո համար
պիտի ըլլայ, (թէ որ իրաւ է նէ), որ Բժնաբիւրո-
տերութիւնը Պաւսայի կողմի սահմանապահ զօ-
քը այս օրերս շատուելու վրայ է . թէպէտ ասի-
կայ ուրիշ պատճառ ալ կրնայ ունենալ, և այս է,
որ այն կողմի քաղաքները հասարակապետականներ
շատ կան . և առիթ մը գտածուն պէս ոտք ե-
լելէն կը վախցուի :

— Օրէնսդրաց ժողովին պատգամաւոր մը ընտ-
րել պէտք ըլլալով՝ կարծիք հասարակապետական
ները իրենց կողմէն Պ. Իօսֆէն Սիւրին ընտրեցին . կա-
ռավարութեան կողմի մարդիկն ալ Պ. Ի. Երբէն ա-
նուն մէկը ընտրեցին . որուն բարեկարգութեան
կուսակից և հաստատարի մարդ ըլլալը փորձուած
է : Կարծիք հասարակապետականները շատուոր
գտնուելով Պ. Իօսֆէն Սիւրին անունը քուէ ձը-
գող եղան 128,007 հոգի . Պ. Ի. Երբէնին անունա-
նը քուէ ձգողներն էին 119,425 հոգի . Պ. Իօսֆէն
Սիւրին պատգամաւոր ընտրեցաւ : Կառավարութեան
կուսակիցները շատ տրամեցան այս բանի վրայ :

— Պ. Տրամբլէն, որ երբեմն հաւատոյ ջատա-
գով, և ետքը ընկերականաց կուսակից, և ֆուան-
սըղի ազգային օրէնսդրաց ժողովին անդամ եղաւ,
ճանր և վտանգաւոր կերպով հիւանդ է : Սենի
նէ նոր ժողովական մը ընտրել պէտք պիտի ըլլայ .
և թէ որ ընտրութիւնը հին կանոնով ըլլայ նէ՝ ա-
սոր տեղը ուրիշ ընկերական մը գրուելուն կաս-
կած չի կայ : Թէ որ հին կանոնը խախտել և նոր
կանոնով ընտրել ուզեն նէ՝ ընկերականներուն և
կառավարութեան կուսակիցներուն մէջ ըլլալու
կռիւն ծայրը պիտի փրթի :

ԱՆԳԼԻԱ : Թագուհին որոշեց է որ իր նորածին
տղուն անունը Երթուր դնէ, որ Վիկտորի դուք-
սին անունն է . որովհետեւ այս երեւելի անձս ի-
րեն գործերով չէ թէ միայն մասնաւորապէս թա-
գուհւոյն, այլ և բոլոր ինկիլթ աղբին յարգի և
պիտի եղած է . և թագուհւոյն զաւակին ծնած
օրն ալ Վիկտորի դուքսին 81 երրորդ տարին ը-
մնացուցած և 82 երրորդ մտած օրը պատահեցաւ .
և դուքսը այն օրը իւր ծննդեան տարեդարձը տօ-
նելով մեծ հացիկերով ըրաւ : Թագուհւոյն ամուս-
սին Լլյուրդ իշխանը անձամբ գնաց գուքսին քո-
վը, թագուհւոյն կողմէն այս ըստը անոր տալու,
որ ծեր աղնուականին մեծ ուրախութիւն պատ-
ճառեց :

— Եսա քաղաքը բնակող Պ. Ղոսէ Դուք-
քը անուն մարդուն զաւակը հիմա վաճառակա-
նութեան գործով Չինաստանի Հօկ-Քօնի քաղա-
քը գտնուելով, փետրվար 27 ին գրած մէկ գրով
մը հօրը կը ծանուցանէ որ՝ Պ. Ղոսէ Դուքսին
նաւապետը, որ հինգ տարի է ուր ըլլալը անցայտ
է, և քանի մը անգամ ալ փնտրուելու մարդիկ ե-
լած են տերութեան ծախքով և չեն կրցած գրու-
նել, վերջապէս ողջ առողջ իր ճանապարհորդա-
կիցներուն հետ մէկ տեղ Սենտուիլ կղզին եկեր
են : Աղբիւն առաջը երկաթ նետերուն պէս թրն-
դանողի ձայնով կղզին բարկեցրել են : Իրենց ձա-
նապարհորդութեան մէջ հիւսիսային արեւմտեան
կողմը մէկ ծամբայ մը գտեր են . և կ'երեւի որ
այն ծամբան մտած գտնուելով և ամէն կողմէն սա-
ռայցներու մէջ բռնուելով՝ երեք տարի հոն բան-
տարկեալի պէս մնացեր են : Պ. Ղոսէ Դուքսին
Սենտուիլ կղզին ելելէն ետքը իր առաջին տեղա-
կալին հետ Բանամայի կը ձին ծամբով ինկիլթե-
նա նամակներ իրկեց կառավարութեան կողմը :
Ինկիլթի «Ն» օրագիրը այսպէս կը պատմէ . բայց չը-
սեր թէ նամակները և յիշեալ տեղակալը ինկիլ-

թէնուա հասած են թէ չէ : Իրեւելի վարպետ
նաւապետ մը կորսուած, այսքան ժամանակէ ՚ի
վեր կը փնտրուի . անոր համար լուսած լուրերուն
սուտ ըլլալը իրաւ ըլլալէն հաւանական է :

ԱՒՍՏԻՆԱ : Կայսրը հրաման մը հանեց որ Սա-
ճառխտան Բօմօն բերդաքաղաքին քովերը նոր
բերդեր շինուին : Պուտայի բերդին նորոգութիւ-
նը մինչեւ հոկտեմբեր հաղիւ կը լըմնայ : Իրեք
տեղ աւելի քնաս կրած են այս Պուտայի բերդին
վրայ . որ են Հրահրլայսէնպուրի դուռը, Վի-
էնայի դուռը, և Թագաւորական դղեակին առ-
ջեւի ամուր շէնքերը :

ԳԵՐՄԱՆԻԱ : Պատըն դքսութեան մէջ ելած ա-
պստամբութեանը գլխաւոր գրգռիչ Հրուսէին
չինած մէկ կանոնաց հաւաքումը կը հրատարակէ
ձեռքարկաւ ըստած գերմանական օրագիրը : ԲՇԷ-
րուլլէ՝ ռամկական կառավարութեան կուսակից և
ընկերական էր . և հիմա Պատընէն փախած է :
Կանոններուն առաջին և երկրորդ յօդուածները
բաւական են ցըցուելու թէ ոչ միայն Հրուսէն,
այլ և բոլոր ընկերականները և ռամկավարութեան
կուսակիցները ինչ խելքի և մաքի վրայ են : Եւ
սա յօդուածներս ասոնք են :

1. Բոլոր գերագոյն իշխանութեան տէր գրու-
նուող անձինքը իրենց համօրէն ընտանեօք մշտն-
ջենապէս պիտի սքսորուին Եւրոպայէն : Եւ թէ
որ մէկը նորէն Եւրոպա գաւնալու ըլլայ նէ՝ անոր
ցեղին ամէն չափահաս արուները պիտի սպաննը-
վին, և աղջիկները և կնիկ մարդիկը և մահր տը-
ղայքը մինչեւ մեռնելու օրերին բանտը պիտի մը-
նան :

2. Եւրոպա բոլոր երկրին գետինը ազատ է, և
նորէն պիտի բաժնուի, անանկ որ պետութեան և
հասարակութեան և եկեղեցիներու և կրօնաւորա-
կան ընկերութեանց գետինները, և բոլոր թա-
գաւորներուն և իշխաններուն գետինները և մաս-
նաւոր մարդոյմէ ալ 200 լծվաբէն (տէնիւր) ա-
ւելի գետին ունեցողներուն գետինները բնաւ ըս-
տայուածք չունեցող քաղաքայիններուն պիտի բաժ-
նուին :

Եսա խելքով մարդոց ձեռք իշխանութիւն անց-
նի նէ՝ աշխարհքս մէկ սարսափելի վիճակի մը մէջ
կ'ընայ . անոր համար իրաւունք ունին այն տե-
րութիւնները՝ որ յեղափոխականներուն և ռամկա-
վարութեան կուսակիցներուն ամենեւին ժամա-
նակ չեն տար ժողովուելու և խորհուրդ ընելու .
կամ խորհածին կատարելու :

ԻՊԱԼԻԱ : Եսա արտօն մը կ'ենտեղան թագա-
ւորութեան երկիրը մեծ ամեծ ամբողջութիւններ շին-
ուել սկսած են, որ 1852 ին կը լըմնան : Եսա ծախ-
քին համար պետութիւնը եօթն միլիօն ստակ ու-
րուց տալու : Եւրոպայէն պիտի ամրացնեն
Սինիօյի և Բեպիլեայի և Էնեանօյի և Վէրօ-
նայի և Վէնէտիկի շտապութիւնով գտնուած
բերդերը, և Ռիօլիի և Լալիօյի բերդերը :
Բանի մը բերդեր ալ նորոգութեան կը կարօտին .
ինչպէս են Պօքսա տ' ինֆօ, և Ուտինէի և Վէնե-
տիկի երկիրը քանի մը բերդեր :

ՀՈՌՄ : Պաւսայի զօրապետ Պարտիէ տ' իլիէ
ձէնէնալը Պաւսայի գաւնալով թէ Հոմ և Թէ
Չիլիթա Վէրքիա 8000 հոգի պիտի մնայ ֆուան-
սըղի զօրքերէն : Հոմայու կառավարութեան զին-
ուորական կարգը աւարտած է . և Պիոս Թ. քահա-
նայապետն ալ նորէն կարգադրելու միջոց չունի .
միայն երկու գուռը զօր պիտի պահէ : Բանայու
յապետը Հոմ գաւնալէն առաջ խօսք մը կար որ
այլ և այլ հոմեւորդաւան տերութիւններէն զին-
ուոր գրելով Սալթայի կարգի պէս զինուորական
կարգ մը պիտի հաստատուի Հոմ . և ասոր հա-
մար Սալթայէն սկզբնաւորութիւն ըրած էին զին-
ուոր գրելու . բայց չի յաջողեցաւ կ'ըսէ Պաւսա-
յի օրագիրը :

ԲԱՍՏԱ : Եսա գաւառին դուքսը Կարողութե
Պուսպօն իր հպատակներուն առողջութե մաս-
նաւոր կերպով հոգ ունի : Եւ իսկ որ՝ Պուսպօն
Տօնիս ըստած աւանը ծաղիկ հիւանդութիւնը
շատ կոտորած կ'ընէ, մասնաւոր հրովարտակ հա-
նեց . որով կը պատուիրէ որ ամէն աղայոց ընդհա-
նուր ծաղիկի պատրուս (աշ) ընեն . և որովհետեւ
առաջիկայ պատրուս եղածներէն ալ մեռնող կամ

նորին ծաղիկ հանող և դժուար պաշտող կը գործէր, այս պատուէրն ալ եկեղեցւոյ որ, չափահասներն ալ որոնց ծաղիկի պատուուս ըլլալէն ետքը տասն տարի և աւելի անցեր է, նորին պատուուս ըլլալին:

Օտարիկին պատուսին հնարուելը Լսիպէն ըլլալը տոնէնուն յայտնի է: Ըսանկ յատուկ հրաման մը հանելն ալ ծաղիկի պատուուսը ամէն տեղ տալ քաճեցը համար՝ օսմանեան մեծագոր տերութեան բարեգութ ինքնակարէն սկզբնաւորութիւն ըրաւ այս մօտ տարիներս: Մեր ինքնակարէն ու Բառմա-յի դքսին կարգադրութիւնը երեւելի տարբերութիւն մը ունի: որ այս ալ մեր ինքնակարէն աւելի պարծանք մըն է: Սուրբ Կաթին Սէփիոս բարեգութ ինքնակարէն տղայոց ծաղիկի պատուուս ընելու համար միայն հրովարտակ հանելը բաւական չի սեպեց: շատ տեղ դուրս երկիրները և Կաթ դանդաղութեամբ մէջ ալ պատուուս ընողներ յատկա-ցօց, որպէս զի աղքատներն ալ այս ազգեկութեա-նըս հաղորդ ըլլան: Բառմայի դքսին միտքը ասի-կայ չեկաւ: որ դիւրին բան մըն ալ էր: որովհե-տեւ համաձայն կարգադրութիւնը մասնաւոր միայն մէկ աւանի մը համար է, տերութեան կողմէն մէկ երկու բոլորչ հոն կրնար խրկուիլ:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ: Ռուսաց կայսրը՝ Լսաբերայի պաշտօնէից խորհրդարանին նախագահ Պ. Սեմե-նովսկիին ինքնակարէն տարիք 7 ին իր ձեռքը գրած պատուաւոր նամակով մը սուրբ Լսաբերայի աստուածութեան կարգին նշանը խրկեց, մաճառի պատերազմին ատենը աշխարհութեամբ և խոհե-մութեամբ աւագրիայի և ռուսաց մէջ եղած հա-ղորդակցութիւնը և թղթակցութիւնը անընդ հաս-քալեցնելուն համար:

Եւսեմի Սուրբ գաւառի մէջ ըստած օրագիրը կը պատմէ թէ, ռուսաց տերութեան կողմէն Վ. ինքնակարէն եղող դեռ պահի Սեմե-նովսկիին իրեն հասած նամակներուն միջոցա-ւը ըստ աւելի է որ՝ ռուսաց կայսրը մինչեւ երեք շաբաթ Վարշաւայի մէջ էր: և կ'երեւի որ մին-չեւ առաջիկայ սեպտեմբեր ամսին վերջը հոն կե-նայ: և այն ատենը Սուրբ քաղաքը երկայ կայ-սերութեանը 25 երրորդ տարւոյն տարեգարծին հանդէսը հոն կատարելու համար: Եւսեմի պէս խօսք մը եղած է ռուսաց մէջ որ կ'ըսեն թէ բնաւ մէկ կայսր մը քսան և հինգ տարիէն աւելի թա-գաւորութիւն չունի: Եւս առակին միտքը այն է եղեր որ՝ կայսր մը թագաւորութեան 25 տարին անցնելուն պէս ինքնակարէն կ'ըլլայ: և անոր ինքնա-կարութիւնը անկէց ետքը սահման չունենալ, ա-նանկ որ՝ կայսրութեան գործող վերաբերեալ բա-նետու վրայցք ինչ որուչում և ինչ տնօրինում ընէ նէ՝ բնաւ մէկու մը իմացընելու անգամ չի պար-տաւորիր: Թող թէ հարցընելու, որքան մեծ և բարձրաստիճան պաշտօնատար կ'ըլլայ նէ ըլլայ:

Քանի որ կայսրութիւնը Ռոմանով ցեղին ան-ցած է նէ՝ յիշուի չի կայ մէկ կայսր մը ռուսաց մէջ՝ որ 25 տարի թագաւորութիւն ըրած ըլլայ: ռուսի այս կայսրութեան 25 երրորդ տարւան տա-րեգարծին հանդէսը շատ մեծ և չի տեսնուած բան մը ըլլալու է: Բոլոր կայսրութեան երկիրները ամէն տեղ այս հանդէսին համար պատրաստու-թիւններ կը տեսնուին:

Պաշտօնագիր օրագրին մէջ հետեւեալ հաս-տուածը կը կարգադրէ: «Շատ օրագիրներ իմաց տը-ւեր երկն որ՝ ռուսաց բաղմանութեամբ զօրք կեցած էին Տրուսիայի 1 էստատանին սահմանները: Բա-ռմայի քաղաքին քաղաքի մէջ ըստ օրագրի կ'ըսէ որ, այս սահմաններուս վրայ քանի մը խաղախնե-րէ զատ ռուսաց զօրք ամենեւին կեցած չէ: Եւ ասանց բանակին տեղը սահմանադրութիւն մընունե-րով ներս է: Կապալէ ճէնեւալին հրամանատա-րութեանը տակը եղած զօրքը, որ Բալիչ կը կե-նային, որով և ուրիշներէն աւելի մօտ էին սահ-մանադրութեանը, այսու ամենայնիւ բուն սահ-մանէն 2 և 3 մղոն ներս էին: Եւ այս զօրաց վրայ ըստած խօսքերը ըստ մեծի մասին անհիմն են:

ՏԱՆԻՄԱՆԻՔԱ: Հիւսիսային Ռիկիանոսի սա-ռուցեալ Իլանտա կղզին ալ որ Լքա հրաբուխ լեռնէն ու հանքային աղբիւրներէն զատ բանի մը պատճառաւ զրուցուած չէր, այս տարի սպիւ-տամբութեան կրակը հոն ալ բորբոքեր է: Շէշ-վիկի Ռէնտպալի քաղաքէն գերմանիայի օրագիր-ներուն կը գրեն, որ կղզւոյն բնակիչները ոտք ելեր են, և Տանիմաքայի տերութեան կողմէն խրկու-ված կառավարիչը փախուցեր են: Եւսեմի Տանի-

մաքա իմացուելուն պէս՝ կառավարութիւնը եր-կու շոգէնաւ կը խրկէ հոն, ապառաժները պատ-ժելու համար:

Ըսանց ապառաժներուն պատճառ այն կը զրուց-վի որ, կղզեցիք կը պարտաւորին եղեր կղզւոյն բեր-քերը Տանիմաքայի Բաբէնհակ մայրաքաղաքը տա-նիլ և հոն ծախել: Եւսեմի տեղ չեն կրնար ծախել եղեր: Բաբէնհակի վաճառականներն ալ ասանց ձեռքէն աման առնելով ուրիշներուն սուղ կը ծա-խեն: Իլանտայից ուղեր են որ իրենց աղատու-թիւն ըլլայ: որ վաճառականը աւելի գին տայ նէ անոր տան: և շատ ատենէ ի վեր ասոր ետեւէն ինկած ըլլալով մինչեւ հիմա կարող չեն եղեր կամ-քերին կատարել տալու: և յարմար առիթ գա-տելով այն որ Տանիմաքայի Տրուսիայի հետ կու-ւը նորոգելու վրայ կ'երեւի, և Իլանտա հեռու և սառնապատ և անբեր-ւե քաղաք կղզի մը ըլ-լալով կրնան դիւրաւ հոն պատսպարիլ և վրանին եկողներէն փախչելով ժամանակ անցընել տալ և ձմեռուան ձգել, ապառաժութեան գործակը տըն-կեցին: Բայց ապառաժներուն գործը այս պարս-գայներով ալ չի յաջողիր: Ինչպէս որ շարունակ օ-րինակները կը տեսնուին:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ: Յունաց տերութեան և ինկի-լիզի մէջ եղած վէճը ֆուստիլի կառավարութեան մէջ մտնելով ըմբռնալ ասկէց առաջ իմացուցած ենք: Եւս վէճը՝ որ էփ աղէկ ծանր և փասեգա-ւոր բան մըն էր, և յունաց տերութեան հպա-տակներուն՝ որոց սպորտաւոր ըստ մեծի մասին ծո-վու երեսէն և նաւարկութեամբ և վաճառականու-թեամբ, տակաւին յայտնուին խրատ չեղաւ: վը-տանգէն նոր աղատեցան, զերեք նորէն վտանգը ձգելու ձգեցին մէջ ինկան:

Պաշտօնաւ անուն մէկ մը Լքալի գաւառին մէջ գողութիւն և աւաղակութիւն ընելով շատ մարդու մնաց հասցուցեր էր: կառավարութեան կողմէն այս մարդը բռնուելու հրաման եղաւ: Լք-ալի միտքը զնտուորական հրամանատար մը Պաշտա-սին ետեւէն ինկաւ: ասոր խելքը կարելով որ ու-րիշ կերպ աղատելը չունի, Բալամու կղզին փա-խաւ: որ Յունաստանի յամաքին մօտ է: բայց յո-նիական կղզիներուն կարգը ըլլալով ինկիլիզի պաշտ-պանութեան տակն է: պրիլի կղզի մը, որ տասն քսան տուն բնակիչ հաղիւ ունի: Եւսեմի ինկող վրտուորական հրամանատարը Սիսոփոլիէն քանի մը բաղդախնդիր երիտասարդներ գտաւ: հաճե-ցուց նաւ մը գրաւ Բալամու խրկեց: որ Պաշտ-ֆաւր ող կամ մեռած՝ առնեն իրեն բերեն: Ե-սեմի Բալամու երան: բայց Պաշտֆաւր չի կրնա-լով գտնալ, ծովեզերքին մօտ քանի մը տուն մը-տան, կողոպտեցին ետ գարձան իրենց տեղը եկան:

Եւսեմի լսեց կառավարութիւնը նէ՝ խորհրդ-դեան մէջ առաջարկուեցաւ որ այն հրամանատա-րը իր պաշտօնէն ձգուի և գատաստանի քաղաքի: բայց քանի մը մասնաւոր անձինք, որոց խօսքը կա-ռավարութեան տնօրինածէն աւելի զօրաւոր է, ուղեցին որ այն հրամանատարը առանց պաշտօնէն ձգելու Լքէն կանչուի: Սիսոփոլի 8 ին տակաւին ինկիլիզի դեռ պահը այս բանս պաշտօնական կեր-պով իմացած չըլլալով՝ յունաց տերութեան բողք չէր ըրած:

Սահմանադրութիւնները գտնուող յայտերը էփ ա-ղէկ դէշութիւններ կ'ընեն: գեղեր կը կոխեն, կը կողպատեն: իրենց տեղը կը գտնան: յունաց կա-ռավարութիւնը ասանց ետեւէն չի կրնար կոր ի-նալ: որովհետեւ նոյն իսկ կառավարութեան մէջ զօրաւոր պաշտպաններ ունին: և ետեւունին ինո-զը պաշտօնէն ինալու վտանգի մէջ կ'ըլլայ: Օրինոս անուն զօրապետ մը ասկէց քիչ մը ատեն առաջ այս գողերը գտնուել որոշուեցաւ: և պէտք եղա-ծին պէս իր պաշտօնին մէջ աշխարհութիւն բանե-ցընելով ասանց գողակիցները գտաւ: որ էին սահ-մանադրութիւն պահպանութեանը համար գրուած զնդապետներ: հաղաւթապետներ: և ուրիշ զին-ուորական հրամանատարներ: Եւս աշխարհութեա-նըս փոխարէն Պ. Օրինոս պաշտօնէն ձգուեցաւ: և հիմա առանց պաշտօնի իր տունը նստած է: Պողերը նոյն իսկ Լքէն քաղաքի մեծերէն իրենց սիրտ տուող և քաջալերող ունին: և պատերազ-մական գործող և ներքին գործող տեսուչ պաշտօ-նեցան: միտքն ինքնակարէն հրովարտակ մը հանեցին: որով սահմանադրութիւնները պահող զօ-րք կը վերցընեն: և այն տեղերուն պահպանու-թիւնը հոն գտնուած քաղաքներուն և գեղերուն բնակիչներուն կը յանձնեն: Սահմանադրութիւնները պահպանող զօրաց գլխաւոր գործընդուն մէկը այն էր որ այն տեղերը գտնուած գողերը զսպէ: հի-

մա ասանց այն զօրքերուն՝ կարգադրութիւնը վե-րցնելով՝ գողերուն կատարեալ աղատութիւն տը-վին որ ուղածին ընեն:

Օրինոս երեսն ալ նաւով պորտող յոյն գողե-րը շատցած էին: որ ինկիլիզը յունաստանի ծովե-զերքը պաշարելով գտած նաւերը բռնած ատենը քիչ մը պահեցան: ետքը սկսեան քիչ մը խլալիլ: որոնցմէ մէկը ծովապետի տեղակալ մեծապատիւ Սուրաֆա փաշայի Սուրաֆա գալին իրեն բռնել կատանգնուպոլիս բերելու, և ուրիշ մէկու մըն ալ բռնուիլը անցածները պատմեցին: Հիմա շատ քիչցած են այս ծովա գողերը: բայց բոլորովին պակաս չեն: Սիսոփոլիական ծովը պորտող մեծա-զօր տերութեան նաւերէն զատ ինկիլիզի և աւաղ-րիայի շոգէնաւներն ալ կապած ըրած տեղերին կ'երթան ասանց փնտրուելու և բռնելու, և մի-ջերկրական ծովը ասանցմէ աղատելու:

ՍԱՌՏԵՆԻԱ: Եւս տերութեան ներքին գործող տեսուչ նախարարը պատգամաւորաց սենեակին ի-մացուց որ՝ Պրէշիայի Սոնդի գեղապետին հետ մէկ տեղ աւագրիայիներուն դէմ մաճառ ապրա-տամբներուն օգնութեան գնացող խաղաղիւններուն Լքէնը մօտերու ետ պիտի գտնայ, և Սառտե-նիա կղզւոյն ալ պահպանութիւնը ասանց պիտի յանձնուի: Հռոմայու ապստամբութեան փա-խաղաղական շինեցքէ Կալէզի գող զօրապետն ալ թագաւորէն հրաման ուղեց նոյն կղզւոյն մէջ փա-խաղաղականներէ բաղկացեալ գաղթականութիւն մը հաստատելու: և ասոր հիմնարկութեան առաջին պիտոյիցը համար հարկ եղած ստակն ալ տերու-թեան գանձէն առնելու:

Եւս վրայ Պաշտօնաւ ասանց օրագիրը այս պատմական խորհրդածութիւնս կ'ընէ: Եւս որ կ'ը-սէ Սառտենիա Պոնաբադէի ատենը ֆուստիլի-րը ինքնակարէն թագաւորութե տիրելով Չիլալ-բինա անուն հասարակապետութիւն մը ըրին, թա-գաւորական տունը ինքնակարէն փախելով իրեն ապահով ապաստանելու տեղ Սառտենիա կղզին գտաւ: և կղզւոյն բնակիչներուն հաւատարմու-թիւնը մինչեւ վերջը անխախտելի մնաց: Հիմա ասանկ գաղթականութիւն մը կը հաստատէ հոն: որով այն տեղացւոյ հաւատարմութիւնը կը խան-գարի: և հասարակապետական սկզբունքներ հոն ալ կը տիրեն: որովհետեւ հիմնական կառավա-րութե կերպը անսնց ուժ տալու պէս կերպ մըն է:

ԱՍԵՐԻԱ: Սիսոփոլիական քանի մը մաս-նաւոր բնակիչներուն խորհրդակցութեամբ Պաշ-պա կղզւոյն դէմ ըրած գաւաճանութիւնին պատ-մելէն ետքը Սիսոփոլիական օրագիրը կ'ըսէ: «Եւս ետքի օրագիր մը կը հաստատէ որ՝ Հալանայէն առնուած նոր լուրերուն նայելով, Հալանայէն քիչ մը հեռու ծովուն վրայ շատ մարդով լեցուած շոգէնաւ մը դէպ ի արեւելք կ'երթար: (Բաւա-կղզին ալ Հալանայի արեւելեան կողմն է, և այս երկուքիս մէջ ուրիշ կղզի չի կայ): Սիսոփոլի տե-րութեան պատերազմական նաւ մըն ալ շուտ մը այս շոգէնաւուն ետեւէն խրկուեցաւ:

Ե.Օ.Գ.Ե.Յ.Ի.Ն

Տեղացւոյ գաղղիներէն Կաթին լսաբեր մայիս 18 թուով հրատարակած թերթին մէջ Փարիզու Սու-րատեան անունով հաստատուած և Վէնեիկու Սիսթարեան բաղմանքիւն միաբանից խնամոցը յանձնուած գործատանը ռուսանոց պարգեւա-բաշխութեան հանդէսը կը պատմէ, որ եղեր է 1849 նոյեմբերի 4 ին: Հանդէսին մէջ երկու ճառ խօսուել է: մէկը խօսողն է յիշեալ ռուսամարա-նին տնօրէնին խօսածը, որ բարեյիշատակ հիմնադ-րին Պ. Սամուէլ Սուրատեան վարքը համաձայն մը պատմելէն ետքը՝ այն ռուսամարանին միջոցաւ աղբիւն ինչ աղէկութիւն ընելը կը խօսի: և ետքը՝ օսմանեան բարեգութ ինքնակար վեհապետ տու-թեան Վարիւլ Սէփիոս կայսրը իմաստուն և մար-դասէր կառավարութեանը, և իր բոլոր հպատակ-ներուն վրայ հաւասար ունեցած հայրական խնա-մոցը և գլխին վրայ արժանաւոր գովեստիւն խօսե-լով կ'ըսէ: «Հիմնական ժամանակս վեհապետ տու-թեան Վարիւլ Սէփիոս կայսրը իր անիւ և ա-րիական ընթացքով համարէն տիրեցրայ զարմա-նալի եղած է: Եւս արդարութեամբ և ժողովուր-դը սիրելով, և իւր կայսրութեան զարգացմա-նը ձեռնուելու եղած ամէն գաղափարներուն յատուկ

